

Eindverslag 'De weg naar vrijheid' Oss-Ruwaard & Vinkel

De toneelclubs van de lokale KBO-Brabant Afdelingen Oss-Ruwaard en Vinkel waren van meet af aan enthousiast over het toneelproject. Omdat de toneelclubs ieder voor zich te klein waren om dit prestigieuze project op te pakken, besloten ze het samen te doen. De samenwerking werd een geweldig succes en smaakt naar meer. 'Op weg naar een toekomstbestendige KBO moeten we vaker samenwerken, ik heb gemerkt dat dat nieuwe energie geeft en prima kan', aldus het Vinkelse bestuurslid Antoon van den Elzen.

Deze kersverse samenwerking draagt op termijn bij aan een sterkere samenleving; immers lokale ouderverenigingen zijn (zeker in kleine kernen) van groot en aantoonbaar belang voor de leefbaarheid. Sterke ouderenverenigingen die elkáár én andere lokale organisaties weten te vinden, passen daar prima in.

Hoe belangrijk dat is, blijkt wel uit het feit dat veel lokale organisaties zijn opgegaan in grotere, gemeente-overstijgende eenheden. Het toneel project kreeg daar ook mee te maken. Een belangrijke beoogde samenwerkingspartner, scholengemeenschap (streekschool) Het Hooghuijs, zegde samenwerking *niet* toe. Zes aangesloten scholen met in totaal meer dan 4000 leerlingen van alle niveaus haakt dan af. Werven via het middelbaar onderwijs is dan niet meer mogelijk.

Ook werven via het HBO bleek lastiger omdat leerlingen in deze regio meer gericht zijn op HAN (waarmee geen samenwerking was) dan op samenwerkingspartner Avans. De beide lokale KBO-Afdelingen hebben toen de handen ineen geslagen en zijn (met succes) in het eigen netwerk naar geïnteresseerde jongeren op zoek gegaan. Tevens is aangeklopt bij lokale verenigingen. Balletschool Dimphy uit Oss was enthousiast en heeft meerdere jongeren bereid gevonden mee te doen.

Over de voorstelling

Oss kende tot aan WOII een relatief grote joodse gemeenschap. Deze is tijdens de oorlog bijna helemaal weggevaagd. Dit gegeven vormde uiteraard een rode draad in de voorstelling. Als leidraad diende de basisvoorstelling over de boerenfamilie die een onderduiker opnam; in de uitwerking was volop aandacht voor het drama van de Osse Jodenvervolging. Zo was er een zangeres die joodse liederen zong. Vanuit 27 straten in Oss zijn joden weggevoerd. Tegen het eind van de voorstelling kwam telkens 1 oudere acteur met een jongere acteur het toneel op, las de naam van de straat voor, het aantal adressen en het totaal weggevoerde aantal personen in die straat. Vervolgens werd voor iedere genoemde straat een roos in een vaas gezet. Alleen dit voorlezen van de straatnamen nam iets van tien minuten in beslag en dat maakte dat het publiek echt kippenvel kreeg; De impliciete boodschap was: als alleen het voorlezen van de straatnamen zoveel tijd kost, wat heeft dit dan wel niet betekend voor de betrokkenen? Na het voorlezen van de namen werd uitgelegd dat voor elk huis in Oss waar iemand was weggevoerd een zogenaamde struikelsteen ligt. 'Wij moeten het hoofd buigen voor de joodse Ossenaren die destijds zijn weggevoerd, wij moeten het hoofd buigen om de struikelstenen ter herinnering te kunnen lezen.'

Na deze zeer indrukwekkende scene kreeg één van de jongeren (15 jaar) het woord. Hij hield een indrukwekkende toespraak waarin hij aangaf wat vrijheid voor hém als moslim betekende. Samengevat: Vrijheid betekent voor mij dat je mag zijn wie je bent. Ik weet dat veel mensen de islam als een strenge niet-tolerante religie beschouwen. Ik laat hen in dat idee, want dat mag. Ik beleef de islam anders, maar dat is vrijheid, om dingen anders te beleven. En als moslim in Nederland kan ik mijn godsdienst invulling geven. Dát is vrijheid, dat verschillen er mogen zijn.'

Begeleiding jongeren

De deelnemende jongeren werden begeleid door een vaste contactpersoon. Omdat het een paar verschillende 'klikjes' jongeren waren die elkaar kenden, is er extra aandacht geweest voor het groepsproces. Er was ruim de tijd voor kennismakingsoefeningen en

jongeren werden gestimuleerd om buiten hun comfortzone te treden door de opdrachten. Jongeren werden voorbereid om vrij op het toneel te staan. Er is geoefend met improvisatietheater. De jongeren kwamen vóór de zomervakantie voor de eerste keer bij elkaar en hebben van augustus tot eind november geoefend.

Bijzondere doelgroep

- Een van de deelnemende jongeren zit op het speciaal onderwijs. Voorafgaand aan het project waren de ouders bezorgd over deelname, maar keken zij er juist erg naar uit omdat hun dochter normaal gesproken minder contact heeft met 'gewone kinderen'. Uit dat gezin deden twee kinderen mee. De moeder vertelde dat juist de dochter uit het speciaal onderwijs erg genoten heeft van haar deelname en echt uitkeek naar de repetities.
- Een opa wiens kleinkind meedeed vertelde: 'Onze M is nogal blue, ze durft eigenlijk nauwelijks met andere jongeren te praten. Het is heel goed voor haar geweest om hieraan mee te doen, ze is wat uit haar schulp gekropen. En ons andere (veel jongere) kleinkind zat tijdens de voorstelling naast de burgemeester van 's-Hertogenbosch en die vertelde al tegen de burgemeester: 'Volgende keer doe ik ook mee!'

Leeropbrengst jongeren

- 1) Ervaren wat het is om in een toneelstuk mee te doen.
- 2) Durven spelen en te spreken voor publiek
- 3) Eigenwaarde en kennis over zichzelf vergaren en/of vergroten.
- 4) Afspraken nakomen en punctueel zijn (betrouwbaarheid)
- 5) Verantwoordelijkheid nemen voor jouw deelopdracht
- 6) Verantwoordelijkheid nemen voor de materialen in het stuk
- 7) Op elkaar vertrouwen: je maakt een toneelstuk sámen; elke schakel is belangrijk en functioneert niet zonder de andere.

En natuurlijk hebben de jongeren veel geleerd van de lokale geschiedenis. Een van hen vertelde: 'Ik wist eigenlijk niet dat er uit Oss zoveel joden zijn weggevoerd. Die struikelsteentjes waren me nooit zo opgevallen.'

Samenwerkingspartners

- Balletschool Dimphy
- KBO-Brabant

Aantal betrokken vrijwilligers

- Senioren: 21
- Jongeren: 23

Aantal jongeren daarnaást bereikt: Veel jongeren in het publiek.

Contactpersoon jongeren: Will Segers, w.segers@zonnet.nl, 06 – 40 27 75 53 (Will was in haar werkzame leven docent in het speciaal onderwijs)

Taken jongeren

Jongeren deden mee als acteur en met zang en dans. Verder hebben jongeren geholpen met organisatorische zaken rondom de uitvoering zoals de ontvangst van gasten en de communicatie.

Aandachtspunten m.b.t. jongeren

- Werving via middelbare scholen bleek lastig. Als één grote scholengemeenschap afhaakt, blijft er niets over.

- Werving via informele netwerken kán wel, maar dan heb je veel minder grip op de resultaten ervan. Werving verloopt dan via via via en uiteindelijk zijn er dan ook deelnemers die formeel te jong zijn.
- Moeilijk om een repetitie tijdstip te vinden dat past in de agenda van de jeugd. Senioren repeteren het liefst overdag; jongeren moeten dan naar school. In het weekend vaak een bijbaantje of sportverplichtingen.
- Jongeren niet altijd even trouw met aanwezigheid en/of afmelden. Zien er ook geen kwaad in om er 'een keer' niet te zijn, terwijl dat grote gevolgen heeft voor de rest van de cast.

Door KBO's Oss en Vinkel ervaren pluspunten werken met jongeren

- Leuk!!! Geeft veel energie en andere praat. Veel gelachen ook!
- Je werkt met andere organisaties samen
- Je bereikt als KBO ook een ander publiek
- Ze leren alles heel snel en zijn handig in dingen!

Begeleiding jongeren

Bij de begeleiding van de jongeren is vooral gelet op: to-the-point blijven, positief bekrachtigen, humor, stimuleren en een financiële attentie. Jongeren kregen ook de vrijheid om te stoppen. De begeleidster heeft meermaals gezegd: als het niks voor je is, geen probleem, je kunt gewoon stoppen. Die vrijheid maakte dat jongeren zich niet verplicht voelden en door bleven gaan. Niemand is voortijdig gestopt.

Voorstellingen

- 9 november (Vinkel)
- 10 november (Vinkel)
- 24 november (Oss-Ruwaard)

Bij de première in Vinkel is de burgemeester van 's-Hertogenbosch de hele middag aanwezig geweest, bij de voorstelling in Oss was een lid van het Algemeen Bestuur van KBO Brabant aanwezig.

Prijs toegangskaart € 5,00 per persoon

Totaal bereikt publiek: 375 Oss en 300 Vinkel

Prijs toegangskaart: € 5,00 per persoon

